

52107901: สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย

คำสำคัญ: ศิลปะปูนปั้น / ปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรี

ดวงกมล บุญแก้วสุข: ศิลปะสกุลช่างเพชรบุรี: งานปูนปั้นปัจจุบันย้อนอดีต. อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ศ.ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์. 370 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์แนวความคิดและการออกแบบ
ผลงานปูนปั้น ภายใต้เงื่อนไขและบริบททางสังคมของกลุ่มช่างปูนปั้นเมืองเพชรบุรียุคปัจจุบัน
2) เพื่อหาเอกลักษณ์ และความสืบเนื่องขององค์ความรู้ แนวความคิด และรูปแบบของงานปูนปั้น
สกุลช่างเพชรบุรี และ 3) เพื่อขยายความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะสกุลช่างเพชรบุรีแขนงอื่นๆ ที่มี
ความสัมพันธ์กับงานปูนปั้น ได้แก่ งานจำหลักไม้ และงานจิตรกรรม โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
จากผลงานช่างในเครือข่ายช่างทองร่วง เอมโอบุส และช่างพื้นบ้านรายย่อย ที่มีชื่อเสียง และมี
ผลงานในเขตจังหวัดเพชรบุรีเป็นหลัก

วิธีวิจัยโดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลช่าง และงานศิลปกรรม โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ของข้อมูลทั้ง 2 ส่วน เริ่มจากงานปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรียุคปัจจุบัน ก่อนนำประเด็นศึกษาไป
ตรวจสอบย้อนกลับกับกระแสนช่างเมืองเพชรบุรีในยุคก่อนหน้า

ผลการศึกษาพบว่า 1) งานปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรียุคปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มแนวประเพณีสร้างสรรค์ กับกลุ่มอนุรักษ์แนวประเพณีไทย สัมพันธ์กับบทบาท และความ
คาดหวังของสังคมต่อช่างปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรีในฐานะของผู้สืบทอดวัฒนธรรม และงานช่าง
โบราณ 2) เอกลักษณ์ในงานปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรียุคปัจจุบัน มีทั้งส่วนที่สืบเนื่อง และ
พัฒนาขึ้นใหม่ภายใต้บริบททางสังคมยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เอกลักษณ์บางประการกลับไม่ใช่รูปแบบ
นิยม และแพร่หลายอยู่เฉพาะบางกลุ่มช่างเท่านั้น 3) ผลงานปูนปั้นเมืองเพชรบุรียุคปัจจุบันมี
พัฒนาการสืบเนื่องกับกระแสนช่างเมืองเพชรบุรี ปรากฏหลักฐานระหว่าง พ.ศ. 2460-2510
ได้แก่ แบบลวดลายผสมมาตรฐาน การสร้างงานแนวสัจนิยม แบบแผนการออกลวดลายในงานหน้า
บัน และความนิยมแสดงเรื่องราวผ่านงานประเพณีภาพ หรืองานประเพณีลาย ผ่านกลุ่ม
ประติมากรรม “ตัวทับลาย”

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

52107901: MAJOR: THAI ART HISTORY

KEY WORD: STUCCO WORKS / PETCHABURI-SCHOOL STUCCO WORKS

DUANGKAMON BOONKAEWSUK: THE ART OF PETCHABURI SCHOOL : THE STUDY OF STUCCO FROM THE PRESENT BACK TO THE PAST. THESIS ADVISOR: PROF.SAKCHAI SAISING, Ph.D. 370 pp.

This research has three main aims: 1) to study the concept in designing stucco motifs of the nowadays Petchaburi School; 2) to search for the identity and the teaching way of the Petchaburi School; 3) to enlarge the knowledge on the other Petchaburi - School art fields which were related with the stucco work of this group. The main focus in this research is the works created by Thongruang Emoat and other renowned local artisans, and found in Petchaburi.

The research was done by interviewing artisans, studying the stucco works in the sites and then analyzing the results from the first two steps. Moreover, the researcher studied the earlier works of this school in order to find if they had any influence on the Petchaburi - School stucco works of the present days.

The results of the research are as follows:

1) The stucco works of the Petchaburi School can be divided into two groups, liberal traditional group and conservative traditional group. The occurrence of those two is involved with society's expectation toward Petchaburi artisans as successors of ancient art.

2) Some identities of Petchaburi-School stucco works are inherited from the past while some are innovated under the condition of nowadays society. It is found that some features are not quite famous and practiced only in some groups of artisans.

3) The Petchaburi-School stucco works, which show a close link with earlier works, were mainly created during 1917 -1967. They are for example unsymmetrical motifs, realistic designs and the concept of designing the middle of the pediments.

Department of Art History

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2014

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเกี่ยวกับงานศิลปะปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรีในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง โดยความ
ความกรุณาจากศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. สันติเลิศชูหม ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์
รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ติงส์ญชลี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง ที่ให้ข้อคิด
และแนวทางสำหรับมุมมองการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ศิลปะตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปัจจุบัน
ตลอดจนการปรับปรุงเนื้อหาการศึกษาครั้งนี้ โดยเฉพาะศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์
อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้ความเมตตา คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ และเป็นแรงผลักดันจนสำเร็จ
การศึกษา

ขอขอบคุณอาจารย์อรุณศักดิ์ กิ่งมณี กรุณาสละเวลาอ่านงานวิทยานิพนธ์ พร้อมให้
คำแนะนำสำหรับการปรับปรุงการเขียน และเนื้อหาให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณครอบครัวที่พร้อมสนับสนุนส่งเสริมด้านการศึกษา เครื่องมือ และอุปกรณ์
อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ตลอดจนการเดินทางลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ขอขอบคุณมิตรสหาย โดยเฉพาะนางสาวภาวิดา จินประพัฒน์ ผู้สละเวลาร่วมลงพื้นที่
เก็บข้อมูลงานช่างเพชรบุรี และถ่ายภาพงานศิลปกรรมในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ รวมถึงอาจารย์ ดร.
อชิรัชฎ์ ไชยพจน์พานิช ที่คอยให้กำลังใจ คำปรึกษา แลกเปลี่ยนข้อสงสัย และช่วยเหลือด้านต่างๆ อยู่
เสมอตั้งแต่รู้จักกัน

ขอขอบคุณช่างปูนปั้น ช่างพื้นบ้าน เจ้าอาวาส ภิกษุ และผู้ดูแลวัดทุกท่านที่สละเวลา
อำนวยความสะดวก ให้ข้อมูล และแนวความคิดอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการศึกษา

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร. อโณทัย สุขเจริญโกศล ที่อนุเคราะห์ให้เยี่ยมไน้ตบุ๊กสำหรับ
ปรับแก้รูปแบบวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วง รวมถึงเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ช่วยแก้ปัญหา และซ่อมบำรุงไน้ตบุ๊กอุปกรณ์สำคัญ ที่ได้เกิดปัญหาในโค้ง
สุดท้าย และท้ายสุดขอขอบคุณคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับการให้โอกาส
และทุนสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้